

CAMINO

South Istria

Vodnjan – Dignano, listopad 2024.

Sadržaj

Uvod.....	4
1. Camino South Istria.....	6
Sedam hodočasničkih poglavlja.....	6
Promicanje održivog kulturnog turizma.....	6
Camino Hrvatska i Camino Južna Istra.....	6
Adria Camino Festival.....	6
Službeno otvorenje staze.....	7
Sakralna i kulturna baština na Caminu Južna Istra.....	7
2. Faze realizacije i tehnički podaci.....	9
Trasiranje staze.....	9
Camino karta i putokazi.....	9
Web stranica.....	9
Adria Camino Festival.....	9
Otvorenje Camino rute.....	10
Europska federacija Puteva sv. Jakova.....	10
„Camino Family”.....	10
3. Cilj i svrha projekta.....	11
Očuvanje kulturne i sakralne baštine.....	11
Promocija održivog turizma.....	11
Povezivanje s globalnom Camino mrežom.....	11
Edukacija i podizanje svijesti.....	11
Razvoj lokalne turističke infrastrukture.....	11
4. Pokazatelji uspješnosti.....	12
Otvorenje Camino rute (svibanj 2024.).....	12
Broj izdanih Camino putovnica.....	12
„Camino Family“ (listopad 2024.).....	12
Medijska pokrivenost i komunikacija.....	12
5. Značaj projekta Camino South Istria.....	13
Kulturni i povijesni značaj.....	13
Turistički značaj.....	13
Ekonomski značaj.....	13
Duhovni i socijalni značaj.....	13
Međunarodni značaj.....	14
6. Inovativnost projekta Camino South Istria.....	15
Povezivanje globalnog brenda s lokalnim kontekstom.....	15
Održivost i ekološka svijest.....	15

	Digitalna integracija i GPS trasiranje.....	15
	Socijalna inovacija kroz zajednička iskustva.....	15
	Jedinstvena promocija sakralne baštine.....	16
	Suradnja s europskim i lokalnim partnerima.....	16
7.	Promocija i distribucija.....	17
	Izrada promotivnih materijala.....	17
	Digitalna prisutnost.....	17
	Medijska suradnja.....	17
	Event marketing.....	17
8.	Korisnici projekta.....	19
9.	Održivost projekta.....	20
	Financijska održivost.....	20
	Promotivni materijali.....	20
	Distribucija putem digitalnih kanala.....	20
	Zaključak.....	21
	Videozapis.....	23
	Fotodokumentacija.....	24

Uvod

Camino de Santiago, poznat i kao Put Svetog Jakova, jedno je od najstarijih i najpoznatijih hodočašća na svijetu, s tradicijom koja seže u srednji vijek. Ovaj drevni put vodi prema katedrali u Santiagu de Composteli u Španjolskoj, gdje se vjeruje da počivaju posmrtni ostaci Svetog Jakova apostola. Tijekom stoljeća, Camino je postao simbol duhovnog putovanja, ali i kulturni fenomen koji privlači milijune hodočasnika iz cijelog svijeta. Kroz svoju bogatu povijest, mreža Camino ruta pružila je ljudima priliku za fizičko, mentalno i duhovno iskustvo, omogućujući putnicima da upoznaju i sebe i svijet oko sebe.

Camino prolazi kroz raznolike krajolike i kulturne dragocjenosti, a osim duhovnog značaja, potiče razvoj lokalnog turizma i održivog korištenja prirodnih resursa. Camino rute, koje prolaze kroz Španjolsku, Francusku, Portugal i druge europske zemlje, posljednjih godina se šire i na nova područja, uključujući i Hrvatsku.

U tom kontekstu, razvijena je Camino ruta u južnoj Istri, kao dio šireg projekta Camino Hrvatska, koji za cilj ima povezivanje lokalne baštine s europskom hodočasničkom tradicijom. Ova ruta ne samo da obogaćuje turističku ponudu regije, već i povezuje prirodne ljepote, kulturno-povijesnu baštinu te sakralne lokalitete južne Istre. Ruta prolazi kroz 193 kilometra slikovitog krajolika Istre, a projekt je rezultat suradnje Bratovštine Svetog Jakova s turističkim zajednicama južne Istre (Pula, Medulin, Vodnjan, Fažana, Marčana i Ližnjan).

Bratovština Svetog Jakova – Hrvatska, kao neprofitna udruga, službeni je hrvatski predstavnik pri Archicofradía Universal del Apóstol Santiago u Santiagu de Compostela. Osnovana s ciljem promicanja kulturne i duhovne baštine Puta Svetog Jakova, Bratovština nosi tradiciju pomoći hodočasniciima na ovom putovanju još od 1203. godine. Službeni su izdavači hrvatske hodočasničke putovnice, koja hodočasniciima omogućava pristup svim europskim Camino rutama, a ključni je partner u realizaciji Camino ruta unutar Hrvatske.

Projekt Camino Hrvatska promovira zajedničko europsko nasljeđe i identitet te pomaže održivom razvoju lokalnih zajednica. Također, kroz poticanje aktivnog načina života i hodočasničke tradicije, projekt doprinosi zdravlju, blagostanju i unutarnjem miru ljudi koji kreću na ovo posebno putovanje.

Camino South Istria predstavlja jedinstveni spoj kulturnog, duhovnog i fizičkog iskustva, koji se proteže kroz 193 kilometra slikovitih istarskih krajolika, kulturnih i sakralnih spomenika. Rezultat je suradnje klastera turističkih zajednica južne Istre i Bratovštine Sv. Jakova, a prolazi kroz dva grada i četiri općine. Ruta je podijeljena u sedam etapa, omogućujući hodočasniciima da je savladaju u tjedan dana. Svaka etapa otkriva bogatu povijesnu i kulturnu baštinu regije te ističe predanost održivom turizmu.

Tijekom prolaska Camino South Istria rute, hodočasnici mogu sakupiti ukupno 18 pečata na označenim lokacijama. Ovi pečati upisuju se u službenu hodočasničku

putovnicu kao potvrda o prolasku svih etapa rute. Na završetku puta, svi hodočasnici koji su prošli cijelu rutu mogu predati ovjerenu hodočasničku putovnicu u bilo kojem od turističkih ureda klastera južne Istre. Kao priznanje za svoje putovanje, bit će im izdana lokalna hodočasnička potvrda – Compostela.

Ruta Camino South Istria omogućava hodočasniciima da dožive Istru kroz autentično i duhovno putovanje, obogaćeno specifičnim lokalnim običajima i prirodnim ljepotama. Dodatne informacije o ruti i događanjima dostupne su na službenim web stranicama www.southistria.com i www.caminocroatia.com, pružajući hodočasniciima jednostavan pristup svim potrebnim informacijama za planiranje ovog jedinstvenog putovanja.

1. Camino South Istria

Camino South Istria predstavlja novu kružnu rutu koja obuhvaća područje južne Istre u ukupnoj dužini od 193 kilometra. Ovaj projekt razvijen je u suradnji turističkih zajednica klastera južne Istre, koje uključuju gradove Pulu i Vodnjan te općine Medulin, Fažana, Ližnjan i Marčana, zajedno s Bratovštinom Svetog Jakova. Cilj ovog projekta je ponuditi hodočasnicima i turistima jedinstvenu priliku da kroz sedmodnevno hodočašće otkriju bogatu povijesnu, kulturnu i sakralnu baštinu ovog područja.

Sedam hodočasničkih poglavlja

Ruta je osmišljena tako da se može preći u sedam dana, pri čemu svaki dan predstavlja jedno „hodočasničko poglavlje“. Sudionici će tijekom sedmodnevnog hodočašća proći kroz raznolike krajolike južne Istre, upoznati se s brojnim kulturnim znamenitostima te posjetiti sakralne objekte koji svjedoče o dugoj povijesti ovog kraja. Među najvažnijim sakralnim lokacijama ističe se crkva sv. Jakova u Vodnjanu, koja je jedan od najstarijih sakralnih objekata u gradu.

Na ruti hodočasnici također mogu posjetiti brojna druga povijesna i sakralna mjesta, poput Arene u Puli, Augustovog hrama, crkve sv. Blaža u Vodnjanu, i mnogih drugih, čime dobivaju priliku uroniti u bogatu kulturnu i sakralnu baštinu Istre.

Promicanje održivog kulturnog turizma

Jedna od glavnih svrha projekta Camino South Istria je promicanje održivog kulturnog turizma. Ruta je pažljivo osmišljena tako da omogući posjetiteljima lak pristup uz pomoć javnog prijevoza, a uzduž staze nalaze se „Camino friendly“ ugostiteljski i smještajni objekti, koji nude pogodnosti prilagođene hodočasnicima. Ovi objekti osiguravaju odmor i okrepu te pružaju dodatne sadržaje, čineći rutu dostupnom i pogodnom za turiste svih profila.

Camino Hrvatska i Camino Južna Istra

Camino Južna Istra integrirana je u širu mrežu Camino Hrvatska, koja se širi iz godine u godinu. Ruta se sada proteže od Dubrovnika, preko Dalmacije i Like, preko Rijeke i sada do Istre, s planovima daljnjeg širenja prema Sloveniji. Hrvatska je posljednjih godina postala važna točka na europskoj Camino karti, pridružujući se nizu zemalja koje njeguju ovu hodočasničku tradiciju.

Sudjelovanje u globalnoj mreži Camino donosi veliku promotivnu vrijednost ruti Camino Južna Istra, povezujući je s prepoznatljivim brendom i dugom tradicijom koja privlači turiste iz cijelog svijeta.

Adria Camino Festival

Veliki međunarodni događaj – Adria Camino Festival, održao se u Puli od 2. do 5. svibnja 2024. Festivalu je prisustvovalo 400 sudionika iz cijele Europe, uključujući predstavnike Vijeća Europe i brojne inozemne predstavnike Camino zajednica. Na

ovom skupu predstavljene su europske Camino rute, uključujući rute iz Litve, Danske, Norveške i drugih zemalja, s posebnim naglaskom na Put sv. Jakova u Hrvatskoj i novootvorenu Camino rutu južne Istre.

Službeno otvorenje staze

Dana 4. svibnja službeno je otvorena staza Camino Južna Istra u sklopu Adria Camino Festivala. Odaziv lokalne zajednice i stranih gostiju bio je iznimno velik. Oko 550 rekreativaca okupilo se ispred crkve sv. Blaža u Vodnjanu kako bi sudjelovali u otvaranju ove hodočasničke kružne rute te propješačili prvi dio staze, započevši svoj put od Vodnjana do Fažane, ukupne dužine 13,5 kilometara. Među sudionicima su bili brojni strani i domaći sudionici festivala, ali i turisti iz susjednih zemalja.

Ova ruta privlači raznolike skupine ljudi – od rekreativaca do duhovnih hodočasnika. Iako se smatra da mnogi sudjeluju zbog duhovnog zova i iskustva, istraživanja pokazuju da tek oko 30% sudionika dolazi iz religijskih pobuda. Većina sudionika traži fizički izazov, priliku za šetnju i kontakt s prirodom, koja sama po sebi stvara meditativno stanje i kontemplaciju.

Sakralna i kulturna baština na Caminu Južna Istra

Ruta Camino Južne Istre prolazi kroz značajne sakralne i povijesne lokalitete, a izdvajamo sljedeće:

- **Vodnjan:** crkva sv. Jakova, palača Bradamante, Gradska palača, župna crkva sv. Blaža, crkva Gospe od Karmela, crkva sv. Madone Traverse, Sv. Šimun, ranosrednjovjekovno naselje i trobrodna bazilika u Guranu, rimska vila i crkva sv. Cecilije, sv. Ivan Turnina u Gajani, sv. Agneza i sv. Andrija u Betigi, Tri kažuna, crkva sv. Foške, sv. Mihovil Banjolski, sv. Stjepan i sv. Spiridon u Peroju, sv. Rok, sv. Just i Concetta u Galižani.
- **Fažana:** župna crkva sv. Kuzme i Damjana, crkva sv. Elizeja, crkva bl. Djevice Marije od Karmela, crkva bl. Miroslava Bulešića, crkva sv. Ivana Apostola.
- **Marčana:** crkva sv. Petra i Pavla, crkvice sv. Antuna Padovanskog, zatim crkva sv. Marije Magdalene u Mutvoranu, crkva sv. Roka i crkvice sv. Valentina u Krnici, crkvice sv. Teodora, crkva Rođenja Blažene Djevice Marije u Raklju, crkvice sv. Agneze u Starom Raklju, crkva sv. Marije Majke Božje od Zdravlja u Hreljićima, crkva sv. Filipa i Jakova u Filipani te crkva sv. Flora u Loborici.
- **Ližnjan:** crkva Majke Božje od Kuj, Monte Madona, crkva sv. Trojstva u Šišanu, arheološko nalazište Nezakcij.
- **Medulin:** crkva sv. Agneze, Kamenjak s vidikovcem, crkva sv. Nikole u Pješčanoj uvali, Kapela sv. Srca Isusova i kamenolom u Vinkuranu, crkva Gospe od mora i Park povijesti Općine Medulin u Banjolama, Križ – križni put.

- **Pula:** župa sv. Margarete u Štinjanu, Arena, crkva sv. Antuna, Katedrala uznesenja Blažene Djevice Marije, Augustov hram, Slavoluk Sergijevaca, crkva i samostan sv. Franje, crkva Gospe od Mora, Mornaričko groblje, kapela sv. Marije Formoze.

Svaki od ovih lokaliteta pruža jedinstvenu priliku hodočasniciima da se povežu s bogatom poviješću i duhovnom baštinom regije, dok istovremeno uživaju u prirodnim ljepotama južne Istre.

2. Faze realizacije i tehnički podaci

Trasiranje staze

U periodu od 2022. do 2023. godine provedeno je trasiranje Camino South Istria rute uz pomoć GPS tehnologije te je izrađen detaljan prometni elaborat koji obuhvaća cjelokupnu trasu dužine 193 kilometra. Ovaj tehnički dio omogućio je precizno definiranje staze, uzimajući u obzir prirodne prepreke, kulturno-povijesne točke i optimalne pješačke uvjete za hodočasnike.

Camino karta i putokazi

U ožujku 2024. godine izrađena je Camino karta južne Istre, koja prikazuje sve ključne dijelove rute, uključujući važne sakralne i kulturne točke. Osim karte, postavljeni su i putokazi duž cijele rute kako bi se sudionicima osigurala jasna i sigurna orijentacija. Također su izrađeni pečati i kutije za pečate, a hodočasnici na putu mogu prikupljati pečate u svoju Camino putovnicu, koja služi kao dokaz o pređenoj ruti. Po završetku rute, hodočasnici dobivaju „Compostelu“, službeni certifikat o završenom hodočašću.

Web stranica

S ciljem informiranja i promocije projekta, sve informacije vezane uz Camino Južna Istra dostupne su online, omogućujući jednostavno planiranje i organizaciju hodočasničkog puta. Službena web stranica, southistria.com, s ciljem informiranja i promocije, nudi korisnicima sve ključne podatke o ruti, uključujući informacije o smještaju, ugostiteljskim objektima, te dodatnim aktivnostima koje su vezane uz ovu inicijativu. Posebna značajka ove stranice je digitalna interaktivna karta staze, koja omogućava korisnicima da unaprijed isplaniraju svoje putovanje i pristupe svim potrebnim alatima za navigaciju.

Osim toga, informacije o Camino ruti u Hrvatskoj mogu se pronaći i na službenoj web stranici Camino Hrvatska – caminohrvatska.com. Ova stranica pruža širi pregled svih Camino ruta u Hrvatskoj, uključujući i najnoviju rutu Camino Južna Istra. Obje stranice kontinuirano se ažuriraju s novim informacijama, osiguravajući hodočascima i turistima najnovije podatke za uspješno planiranje ovog duhovnog i rekreativnog iskustva.

Adria Camino Festival

Od 2. do 5. svibnja 2024. godine u Puli se održao međunarodni „Adria Camino Festival“, koji će okupiti hodočasnike, ljubitelje kulturne baštine, predstavnike turističke industrije i lokalne zajednice. Festival je uključivao predavanja, radionice, izložbe i zajedničko pješačenje, promovirajući Camino South Istria kao dio globalne mreže Camino ruta.

Otvorenje Camino rute

4. svibnja 2024. godine svečano je otvorena hodočasnička staza Camino Južna Istra, koja je sada dio svjetske Camino mreže. Ovaj značajan događaj obilježen je organiziranim grupnim pješaćenjem s oko 550 sudionika, koji su prešli dionicu od 12 kilometara, povezujući Vodnjan s Fažanom. Ruta Camino Južne Istre, ukupne dužine 193 kilometra, osmišljena je kao putovanje kroz bogatu povijesnu, kulturnu i sakralnu baštinu južnoistarskog kraja, čime je Istra postala dio međunarodnog Camino pokreta. Na ovom svečanom otvorenju, sudionicima je bilo osigurano osvježanje vodom duž staze, dok je u Fažani organizirana okrijepa uz tradicionalnu fritaju. Nakon završetka pješaćenja, osiguran je prijevoz autobusima natrag do Vodnjana, gdje su sudionici ostavili svoje automobile, čime je ruta bila prilagođena svim uzrastima i potrebama učesnika.

Europska federacija Puteva sv. Jakova

U srpnju 2024. godine, predstavnik klastera južne Istre izabran je u upravni odbor skupštine Europske federacije Puteva sv. Jakova, čime se dodatno potvrđuje značaj projekta Camino South Istria na europskoj razini. Ova nominacija osigurava daljnju suradnju s međunarodnim Camino organizacijama i doprinosi razvoju i promociji rute u okviru šire europske mreže. Ovaj događaj okupio je članove međunarodnih udruga i organizacija povezanih s Putom svetog Jakova koji su dio Saveza. Skupština je bila ključna prilika za raspravu i donošenje važnih odluka o budućem upravljanju projektom. Tijekom skupštine, javno je priopćeno i nedavno obnavljanje statusa Puta svetog Jakova kao „Kulturne rute Vijeća Europe.“ Ovaj značajan uspjeh rezultat je rigoroznog i iscrpnog procesa koji je uključivao podnošenje prijave u lipnju 2023., tehnički terenski posjet odgovornog evaluatora u listopadu 2023. te obranu naše kandidature pred Vijećem Europe u Luksemburgu u svibnju 2024. Ova priznanja dodatno osnažuju položaj Camino rute južne Istre unutar europske kulturne i turističke mreže.

„Camino Family”

26. listopada 2024. godine održano je grupno pješaćenje pod nazivom „Camino Family,“ namijenjeno obiteljima i zajedničkom doživljavanju ljepota Camino rute u opuštenom i prijateljskom okruženju. Na manifestaciji se okupilo oko 300 sudionika koji su pješaćili dijelom Camino staze južne Istre, u dužini od 5 kilometara. Start događanja bio je organiziran u Tehnomot Marini Veruda, dok je završetak bio u nekadašnjem kamenolomu Cave Romane u Vinkuranu, gdje je za sve učesnike bio pripremljen zajednički obrok i zabavni program za djecu. Najmlađi sudionici dobili su „Camino family putovnicu“ u kojoj su sakupljali pečate na ključnim točkama duž staze, čime su aktivno sudjelovali u pješaćenju uz pratnju odraslih osoba.

3. Cilj i svrha projekta

Cilj projekta Camino South Istria je razvoj održivog kulturnog turizma kroz promociju, očuvanje i valorizaciju sakralne, kulturne i prirodne baštine južne Istre. Ovaj projekt integrira Camino rutu kao dio svjetski poznatog brenda, što južnoj Istri daje globalni kontekst i privlači hodočasnike i turiste iz cijelog svijeta. Ključni ciljevi opisani su u nastavku.

Očuvanje kulturne i sakralne baštine

Projekt Camino South Istria ima za cilj naglasiti i očuvati bogatu povijest, kulturne znamenitosti i sakralne objekte ovog dijela Istre, ističući njihovu važnost za lokalnu zajednicu, ali i širu međunarodnu publiku.

Promocija održivog turizma

Ruta je osmišljena kako bi promovirala održivi turizam, potičući hodočasnike i turiste da otkriju prirodne ljepote i kulturna bogatstva južne Istre, dok se istovremeno vodi briga o očuvanju okoliša i lokalnih resursa.

Povezivanje s globalnom Camino mrežom

Uključivanjem južne Istre u svjetsku mrežu Camino puteva, projekt doprinosi međunarodnoj prepoznatljivosti regije, čime se podiže turistička vrijednost i jača položaj Istre kao kulturne i duhovne destinacije.

Edukacija i podizanje svijesti

Projekt ima i edukativnu svrhu, podižući svijest o važnosti kulturne baštine, povijesnih lokaliteta i prirodnih resursa, te potiče lokalno stanovništvo i posjetitelje na sudjelovanje u očuvanju tih vrijednosti.

Razvoj lokalne turističke infrastrukture

Camino South Istria doprinosi razvoju lokalne turističke infrastrukture putem stvaranja novih ugostiteljskih i smještajnih kapaciteta prilagođenih hodočascima, čime se podupire gospodarski razvoj područja.

Svrha projekta je, dakle, pružiti jedinstveno iskustvo hodočašća i turizma koje povezuje povijesnu baštinu, prirodne ljepote i duhovno putovanje, sve uz poticanje održivog razvoja lokalne zajednice.

4. Pokazatelji uspješnosti

Nedavne aktivnosti u okviru projekta Camino South Istria donijele su konkretne rezultate, koji dodatno potvrđuju uspješnost i rast interesa za ovu hodočasničku rutu. Otvorenje Camino rute u svibnju 2024. godine pokazalo je veliki interes lokalne i međunarodne zajednice, što se očituje u visokoj prijavi sudionika i medijskoj pokrivenosti.

Otvorenje Camino rute (svibanj 2024.)

Na svečanom otvorenju Camino rute 4. svibnja 2024. godine okupilo se oko 550 sudionika, među kojima su bili brojni strani gosti, lokalni rekreativci te sudionici međunarodnog Adria Camino Festivala u Puli. Uspješan odaziv domaćih i stranih gostiju potvrdio je značaj projekta u promociji kulturnog turizma te privlačenju hodočasnika iz različitih krajeva Europe.

Broj izdanih Camino putovnica

Do danas je izdano više od 200 Camino putovnica u klasteru Južne Istre, a interes za njih nastavlja rasti, što pokazuje trajnu privlačnost rute za hodočasnike.

„Camino Family“ (listopad 2024.)

Na grupnom organiziranom pješaćenju „Camino Family“, održanom 26. listopada 2024. godine, prisustvovalo je oko 300 sudionika. Ovaj rezultat jasno pokazuje kontinuiran interes za aktivnosti i događanja u okviru Camino projekta.

Medijska pokrivenost i komunikacija

Camino South Istria izazvao je veliki interes nacionalnih i međunarodnih medija, što je dodatno pridonijelo prepoznatljivosti projekta. U suradnji s predstavništvom Hrvatske turističke zajednice u Sloveniji, organiziran je dolazak slovenskih medija, koji su o projektu izvijestili u nekoliko značajnih publikacija, uključujući Avtofokus – Fokusplus, Alpe-Adria Travel & Outdoor magazine, kao i na portalima poput Moj kovčec (<https://www.moj-kovcek.si/slikoviti-vodnjan-in-camino-juzna-istra/>). Ova međunarodna promocija značajno je proširila svijest o važnosti rute i povećala prepoznatljivost Camino South Istria na globalnoj razini.

Osim slovenskih medija, suradnja s brojnim regionalnim i nacionalnim medijskim kućama u Hrvatskoj dodatno je osigurala široku pokrivenost, koja uključuje i reportaže te najave događanja vezanih uz projekt Camino South Istria.

Istovremeno, primijećen je porast upita mailom i telefonom od strane osoba koje se interesiraju za Camino rutu, uključujući informacije o smještaju, ruti te nadolazećim događanjima. Taj porast komunikacije svjedoči o stalnom interesu i angažiranosti potencijalnih sudionika, hodočasnika i turista, te potvrđuje sve veći značaj ovog projekta za lokalni turizam.

5. Značaj projekta Camino South Istria

Projekt Camino South Istria ima višestruki značaj za lokalnu zajednicu, turističku industriju, te kulturnu i sakralnu baštinu južne Istre. Kao dio globalno prepoznatljivog Camino brenda, ovaj projekt donosi brojne dugoročne prednosti i doprinosi održivom razvoju regije.

Kulturni i povijesni značaj

Projekt omogućava očuvanje povijesnih i sakralnih lokaliteta južne Istre, promovirajući njihovu važnost kroz hodočasničku rutu. Time se povećava svijest o bogatoj baštini ovog područja, potiče njena obnova, te se osigurava da ona postane dostupna domaćim i međunarodnim posjetiteljima.

Uključivanjem južne Istre u mrežu Camino puteva Sv. Jakova, projekt pridonosi njenom prepoznatljivom mjestu na mapi europske kulturne i sakralne baštine.

Turistički značaj

Camino South Istria predstavlja održivu turističku inicijativu, koja potiče ekološki prihvatljiv način putovanja i istraživanja regije. Hodočasnici i turisti putuju pješice, što smanjuje negativne ekološke utjecaje i istovremeno omogućava dublje doživljavanje prirodnih ljepota i lokalnih znamenitosti.

Kao dio globalne mreže Camino ruta, južna Istra postaje prepoznata međunarodna destinacija. To privlači turiste iz cijelog svijeta, čime se povećava broj posjetitelja, ali i produljuje turistička sezona, što je značajno za gospodarstvo regije.

Ekonomski značaj

Povećani broj posjetitelja pridonosi rastu lokalnog gospodarstva kroz povećanu potrošnju u ugostiteljstvu, smještajnim objektima, trgovinama i drugim turističkim uslugama. Time se direktno potiče razvoj lokalnog poduzetništva, otvaranje novih radnih mjesta i jačanje ekonomskog položaja zajednice.

Projekt Camino South Istria provode turističke zajednice klastera južne Istre (Pula, Medulin, Fažana, Vodnjan, Marčana, Ližnjan), što jača njihovu međusobnu suradnju i doprinosi sveobuhvatnom razvoju cijele regije.

Duhovni i socijalni značaj

Camino South Istria nudi poseban oblik duhovnog putovanja kroz prepoznatu svjetsku mrežu hodočasničkih ruta. Osim vjerske dimenzije, ova ruta također pruža priliku za osobni rast, refleksiju i emocionalno iscjeljenje kroz kontakt s prirodom i poviješću.

Projekt potiče zajedništvo unutar lokalne zajednice, a organizacija grupnih pješčenja i događanja, poput „Camino Family“, promiče socijalnu interakciju, uključivanje obitelji i stvaranje veza među sudionicima.

Međunarodni značaj

Sudjelovanje južne Istre u upravnom odboru Europske federacije Puteva Sv. Jakova, postignuto u srpnju 2024., osnažuje položaj regije na međunarodnoj razini. Time se otvaraju vrata za buduće međunarodne projekte i daljnju promociju Istre kao dijela globalne Camino mreže.

U konačnici, projekt Camino South Istria značajno doprinosi razvoju kulturnog, ekološkog i ekonomskog turizma, jača identitet regije i donosi brojne koristi lokalnoj zajednici, hodočasnicima i turistima, te međunarodnoj mreži Camino ruta.

6. Inovativnost projekta Camino South Istria

Projekt Camino South Istria donosi nekoliko inovativnih aspekata koji ga izdvajaju kao jedinstvenu inicijativu u promociji kulturnog turizma, očuvanju baštine i razvoju održivog turizma u regiji južne Istre. Evo ključnih inovativnih elemenata:

Povezivanje globalnog brenda s lokalnim kontekstom

Projekt uspješno povezuje lokalnu baštinu južne Istre s globalno prepoznatim brendom Camino puteva. Time se omogućuje da regija postane dio prestižne međunarodne mreže, čime se lokalna povijest, kultura i priroda prikazuju u kontekstu svjetske hodočasničke tradicije. Ova sinergija omogućuje da lokalna zajednica i resursi profitiraju od globalne prepoznatljivosti.

Održivost i ekološka svijest

Ruta Camino South Istria potiče pješaćenje kao primarni oblik kretanja, što smanjuje utjecaj na okoliš i promiče zdrav način života. Korištenjem postojećih prirodnih staza, izbjegava se dodatna devastacija okoliša, a sudionicima se omogućava izravan kontakt s prirodnim ljepotama Istre.

Projekt uključuje lokalne Camino friendly ugostiteljske i smještajne objekte, potičući ih na usvajanje održivih praksi, poput smanjenja otpada, korištenja lokalnih resursa i energije iz obnovljivih izvora.

Digitalna integracija i GPS trasiranje

Korištenje GPS trasiranja omogućilo je precizno definiranje i praćenje rute, osiguravajući sigurno i jasno usmjeravanje sudionicima. Digitalni alati, poput aplikacija za praćenje rute i digitalnih vodiča, omogućuju hodočasnicima jednostavno planiranje putovanja, što dodatno povećava dostupnost i praktičnost projekta.

Razvijena web stranica omogućava digitalnu promociju rute, interaktivne karte i vodiče, kao i jednostavan pristup informacijama o smještaju, kulturnim točkama i događanjima, čime se povećava dostupnost i globalni doseg rute.

Socijalna inovacija kroz zajednička iskustva

Inovativan aspekt projekta je organizacija događanja poput „Camino Family“, koje ne samo da okuplja hodočasnike, već i cijele obitelji, lokalne zajednice i međunarodne posjetitelje u zajedničkom doživljaju rute. Ovaj model potiče međugeneracijsko povezivanje, suradnju i zajedništvo kroz aktivni turizam.

Adria Camino Festival, međunarodni je festival održan od 2. do 5. svibnja 2024. u Puli, te je kao takav inovativan oblik povezivanja kulturnog turizma i hodočasničke tradicije kroz događanja koja okupljaju hodočasnike, turiste, lokalne umjetnike i kulturne djelatnike na jednoj platformi.

Jedinstvena promocija sakralne baštine

Ruta je osmišljena kako bi istaknula i promovirala bogatu sakralnu baštinu južne Istre, integrirajući manje poznate crkve i povijesne lokalitete u globalno poznatu hodočasničku mrežu. Time se revitalizira i održava sakralna baština koja bi možda ostala nepoznata većem broju ljudi.

Sustav pečata i Camino putovnica nudi hodočasnicima jedinstveno iskustvo dokumentiranja njihovog putovanja. Na kraju rute, hodočasnici dobivaju Compostelu, certifikat koji potvrđuje prelazak cijele rute, što dodatno motivira sudionike.

Suradnja s europskim i lokalnim partnerima

Projekt se provodi u suradnji s lokalnim turističkim zajednicama južne Istre, ali i međunarodnim partnerima, poput Bratovštine Sv. Jakova. Ova mreža suradnje omogućuje razmjenu znanja, promociju rute u inozemstvu i sudjelovanje južne Istre na globalnoj sceni Camino puteva. Inkluzija predstavnika južne Istre u upravni odbor Europske federacije Puteva Sv. Jakova donosi dodatnu vrijednost i inovativan pristup u međunarodnoj promociji.

Inovativnost projekta Camino South Istria leži u spoju lokalne baštine i globalnog turističkog fenomena, integraciji modernih tehnologija i održivih praksi, te poticanju zajedništva kroz hodočašće. Ovaj jedinstveni projekt pridonosi razvoju turizma, očuvanju kulturne baštine i jačanju međunarodne vidljivosti južne Istre, uz istovremeno promoviranje održivog turizma i zajedničkog doživljaja kroz inovativne formate poput Camino festivala i grupnih pješaćenja.

7. Promocija i distribucija

U okviru projekta Camino South Istria, ključni aspekt uspješne promocije i distribucije informacija o destinaciji i rutama obuhvaća raznolikost materijala i strategija koje se koriste za doseganje šire publike. Promotivni materijali osmišljeni su kako bi privukli pažnju hodočasnika i turista, a dostupni su u različitim formatima i putem raznih kanala.

Izrada promotivnih materijala

Razvijeni su različiti promotivni materijali, uključujući digitalne karte, fizičke karte i putovnice za hodočasnike. Ovi materijali sadrže informacije o ruti, povijesnim i kulturnim znamenitostima, te preporuke za smještaj i ugostiteljstvo.

Pripremljeni su informativni sadržaji koji pomažu u prezentaciji projekta i rute, uključujući fotografije, i videa, koji dodatno oslikavaju iskustva hodočasnika.

Digitalna prisutnost

Materijali su dostupni kao dio sadržaja na internetskim stranicama klastera turističkih zajednica Južne Istre southistria.com te stranici caminohrvatska.com. Ove web stranice služe kao centralne točke za informacije o Caminu, uključujući rutu, smještaj, događanja i dodatne informacije.

Promocija projekta intenzivno se provodi putem medija, društvenih mreža, uključujući Instagram, Facebook i YouTube. Ovi kanali koriste se za dijeljenje vizualno privlačnih sadržaja, događanjima i promociji posebnih aktivnosti, čime se stvara angažirana online zajednica.

Kroz redovite newslettere, ciljna publika prima ažuriranja o novostima vezanim uz projekt, uključujući najave događanja, posebne ponude i informacije o hodočašću. Ova forma komunikacije omogućava direktnu interakciju s potencijalnim posjetiteljima.

Medijska suradnja

U suradnji s lokalnim i regionalnim medijima, projekt se promovira kroz različite članke, intervju i reportaže, čime se povećava vidljivost i prepoznatljivost Camino South Istria u širem kontekstu.

Osim lokalnih izvora, projekt privlači pažnju i nacionalnih te međunarodnih medija, omogućavajući daljnju promociju na razini šire publike. Ova suradnja pridonosi stvaranju imidža južne Istre kao poželjne hodočasničke destinacije.

Event marketing

Događanja poput Adria Camino Festivala i grupnih pješačenja, služe kao platforme za izravnu promociju rute i okupljanje zajednice. Ovi događaji ne samo da omogućuju osobno iskustvo, već i stvaraju priliku za medijsku pokrivenost i angažman sudionika.

Projekt Camino South Istria implementira višedimenzionalnu strategiju promocije i distribucije, koristeći digitalne kanale, društvene mreže, suradnju s medijima i organizaciju događanja kako bi povećao vidljivost i prepoznatljivost rute. Ovaj sveobuhvatan pristup omogućuje učinkovito dopiranje do ciljne publike i jačanje turističke ponude južne Istre.

8. Korisnici projekta

Projekt Camino South Istria ima značajan utjecaj na lokalnu zajednicu i širu turističku industriju, doprinoseći promociji vjerskog turizma i održivom razvoju.

Izravni korisnici projekta su domaći i strani turisti, s posebnim naglaskom na hodočasnike i posjetitelje koji traže duhovna iskustva kroz vjerski turizam. Ova ciljana skupina uključuje pojedince i obitelji koji žele spojiti duhovnost, kulturno istraživanje i rekreaciju. Za njih Camino South Istria nudi jedinstven spoj fizičkog izazova i kulturno-duhovnog putovanja kroz bogatu baštinu južne Istre.

Neizravni korisnici projekta su brojni dionici lokalne zajednice, poput lokalnog stanovništva, župa, jedinica lokalne samouprave (JLS), škola, te ostalih dionika u turizmu. Oni profitiraju od ekonomskog rasta koji donosi turistička aktivnost, povećanja potražnje za smještajem i ugostiteljskim uslugama te promocije lokalne kulture i baštine. Lokalne župe posebno imaju korist od rasta vjerskog turizma, dok lokalne samouprave i turistički sektor dobivaju priliku za bolju infrastrukturnu i turističku promociju.

Ovaj projekt stoga doprinosi održivom razvoju zajednice, podižući svijest o važnosti očuvanja sakralne i kulturne baštine, ali i donoseći konkretne ekonomske koristi kroz povećan priljev posjetitelja i hodočasnika.

9. Održivost projekta

Financijska održivost

Klaster turističkih zajednica, i svaka turistička zajednica unutar njega, je neprofitna organizacija koja planira realizaciju projekta koristeći financijska sredstva iz vlastitog budžeta, uz podršku sredstava iz relevantnih fondova. Ova kombinacija omogućava dugoročnu održivost i uspješnost projekta.

Promotivni materijali

Prema Zakonu o turističkim zajednicama, promotivni materijali distribuiraju se besplatno. Ovi materijali uključuju digitalne sadržaje i informacijske alate koji su integralni dio promotivno-informativnih materijala turističkih zajednica klastera Južne Istre.

Distribucija putem digitalnih kanala

Svi promotivni materijali, osim putovnica i compostela koje su fizički materijali, dostupni su besplatno putem digitalnih kanala, što omogućava lako širenje informacija i povećava vidljivost projekta. Ova strategija doprinosi održivosti projekta, osiguravajući da resursi i informacije budu dostupni široj javnosti i ciljanim korisnicima.

Ovim pristupom naglašava se održivost projekta kroz financijske izvore, besplatnu distribuciju materijala i korištenje digitalnih kanala, čime se osigurava dugoročna dostupnost i utjecaj projekta.

Zaključak

Suvremeni tržišni trendovi i stalno rastuća konkurencija u turizmu značajno mijenjaju želje, potrebe i zahtjeve suvremenog turista. U ovom kontekstu, oblikovanje jedinstvenog turističkog proizvoda kao što je Camino South Istria predstavlja odgovor na te promjene. Projekt nudi turistima nezaboravan doživljaj kroz pažljivo osmišljenu rutu koja ne samo da povezuje kulturne, povijesne i sakralne znamenitosti južne Istre, već i potiče aktivno sudjelovanje i interakciju s lokalnom zajednicom.

Cjelokupni doživljaj postaje presudan čimbenik prilikom donošenja odluke o putovanju. Turisti danas ne traže samo pasivno uživanje u destinaciji, oni traže aktivne i sadržajne aktivnosti koje uključuju edukaciju i osobni rast. Projekt Camino South Istria savršeno odgovara tim potrebama, jer nudi pješaćenje kroz prekrasne prirodne krajolike, mogućnost sudjelovanja u duhovnim i kulturnim aktivnostima, te povezivanje s lokalnim običajima i tradicijom.

Osim toga, integracija digitalnih kanala za promociju i distribuciju informacija omogućava lakši pristup sadržaju i resursima, čime se povećava angažman hodočasnika i turista. Sve informacije o ruti i događanjima mogu se pronaći na službenim web stranicama www.southistria.com i www.caminocroatia.com, što dodatno olakšava planiranje i pripreme za putovanje.

Posljednjih godina, Hrvatska se pridružila karti svjetskih hodočasničkih ruta, a ruta Camino južne Istre nastala je kao zajednički projekt klastera turističkih zajednica gradova Pule i Vodnjana te općina Fažana, Ližnjan, Medulin i Marčana. Ruta pokriva 193 km i prolazi kroz dva grada i četiri općine, čime predstavlja privlačan motiv za dolazak i višednevni boravak u regiji, osobito prije i poslije glavne turističke sezone.

U 2022. godini, projekt je prvi put apliciran na natječaj Hrvatske turističke zajednice (HTZ) za dodjelu potpore iz Fonda za udružene turističke zajednice. HTZ je dodijelio sredstva u iznosu od 13.273,00 EUR, a u 2023. godini dodijeljeno je dodatnih 20.000,00 EUR. Ova sredstva namjenski su utrošena za izradu prometnog elaborata, označavanje staza, izradu vizuala, fotografija, hodočasničkih putovnica, pečata i Compostela.

Ruta je, kao i u ostatku Europe, označena jarko žutom stiliziranom školjkom, Jakovljevom kapicom, apliciranom na tamnoplavu podlogu, kao prepoznatljivim svečevim atributom. Podijeljena je u sedam hodočasničkih poglavlja kako bi se mogla proći u jednom tjednu, omogućujući tako hodočasniciima da istinski dožive povijesnu, kulturnu, a posebice sakralnu baštinu južne Istre.

Hodočasnici kupuju hodočasničku putovnicu (Credential del Peregrino) na za to određenim mjestima, a oni koji pređu rutu dobivaju službenu ispravu o realiziranom hodočašću, hodočasnički certifikat (Compostelu), koju izdaje hrvatska Bratovština sv. Jakova. Pečati, koji predstavljaju karakteristične motive lokaliteta, razmješteni su po Camino ruti, a hodočasnička putovnica i certifikat mogu se preuzeti u svim turističkim zajednicama klastera.

Projekt Camino South Istria ima veliku promotivnu prednost jer je dio svjetskih Camino puteva, čime se njegov značaj dodatno valorizira kod svih dionika, uključujući ugostitelje, smještajne kapacitete, trgovine i druge lokalne usluge.

U konačnici, Camino South Istria predstavlja ne samo priliku za razvoj turizma u južnoj Istri, već i model održivog kulturnog turizma koji se može primijeniti i na druge regije. Ovaj projekt ima potencijal stvoriti pozitivne ekonomske, društvene i ekološke učinke, doprinoseći očuvanju lokalne baštine i tradicije, istovremeno nudeći jedinstvena iskustva koja će trajno ostati u sjećanju svakog hodočasnika.

S obzirom na sve navedeno, jasno je da projekt Camino South Istria ne samo da odgovara na potrebe suvremenog turista, već i postavlja temelje za dugoročnu održivost i razvoj turizma u regiji.

Videozapis

Za više informacija o otvorenju Camino South Istria, pogledajte naš promidžbeni video. Okupljanje se održalo 04. svibnja 2024. u Vodnjanu ispred župne crkve svetog Blaža, gdje se okupilo oko 550 sudionika koji su othodali dionicu staze koja vodi prema Fažani. Ovaj događaj imao je za cilj promociju i poticanje lokalnog stanovništva i turista na pješaćenje stazom.

- <https://youtu.be/0Jkn7So3POs>

Fotodokumentacija

Slika 1: Označena staza Camino South Istria

Slika 2: Označena staza Camino South Istria

Slika 3: Vizual Adria Camino Festivala

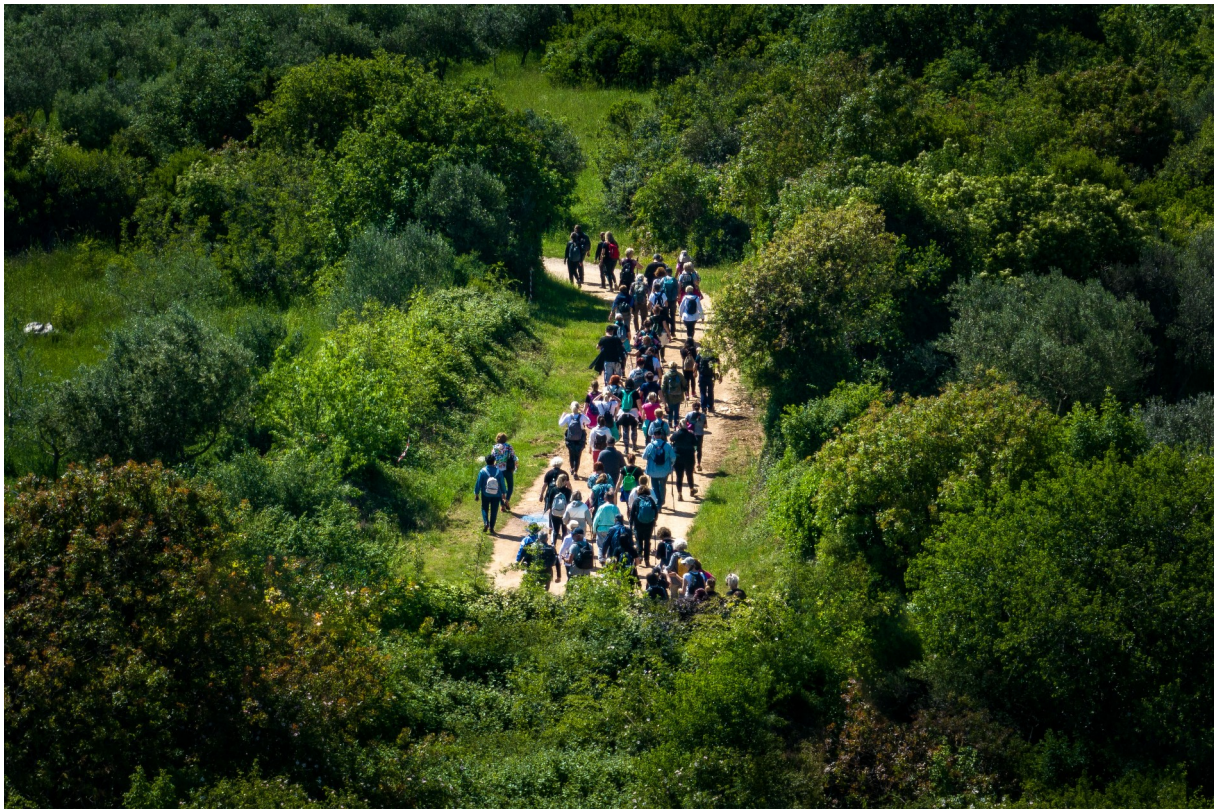

Slika 4: Otvorenje Camino staze u Vodnjanu

Slika 5: S otvorenja Camino staze u Vodnjanu

Slika 6: Dio Camino staze South Istria

Slika 7: Jedan od 18 pečata na stazi

Slika 8: Europska federacija Puta sv. Jakova

SouthIstria ∞
LIMITLESS

Camino Family

26. 10. 2024

**Okupljanje sudionika
između 9:00 i 10:00 sati u
Cave Romane u Vinkuranu**

Gathering of participants at the
Cave Romane – Vinkuran 9-10 am

Delicia

OSO

Prijave na obrazac / Webform Check In www.southistria.com

Slika 9: Vizual za Camino Family

Slika 10: S pješaćenja na Camino Family u Pješćanoj uvali

Slika 11: Camino Family završetak u kamenolomu Cave Romane